

стан і збереження озброєння, боєприпасів, бойової та іншої техніки, пального і матеріальних засобів; за всебічне забезпечення військової частини, корабля (підрозділу); за додержання принципів соціальної справедливості.

На певну невідповідність понять термінів «начальник» і «командир» звернули увагу і респонденти – військовослужбовці при опитуванні. Так більшість опитаних військовослужбовців Збройних Сил України (51,32 %) [4, с. 43] з цього приводу зазначили, що відмінність між вказаними поняттями витікає із їх повноважень, які пов'язані у «повноті обов'язків та відповідальності», що «командир приймає рішення, а начальник організує його виконання». Військовослужбовці Національної гвардії України при анкетуванні теж звертали увагу на наявні відмінності у зазначених поняттях, у відповідях яких переваги не було ні на перше, ні на друге питання.

Отже, наведена вище інформація дає підстави стверджувати, що командир і начальник як військові службові особи мають між собою певні відмінності, що вказує на необхідність внесення відповідних доповнень до назви статті 405 КК України, диспозицій ч. 1 і 2 ст. 405 та примітки ст. 425 КК України.

У разі вчинення погрози або насильства щодо начальника, коли такою особою є начальник у статусі військовослужбовця Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, має місце дія, яка посягає на суспільні відносини, які мають ознаки двох безпосередніх об'єктів, характерних злочинам за ст. 345 «Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу») і 405 КК. Диспозиція злочинів за ст. 345 КК передбачає, що посягання, в разі вчинення зазначеного злочину, спрямоване проти працівника правоохоронного органу, якими є військовослужбовці Військової служби правопорядку у Збройних Силах України. Основним безпосереднім об'єктом злочину за ст. 345 КК є «нормальна діяльність правоохоронних органів, їх авторитет, а додатковим безпосереднім об'єктом – психічна недоторканність працівників правоохоронних органів або їх близьких родичів, їх здоров'я». Коли ж розглядаємо зміст безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 405 КК, то ведемо мову про суспільні відносини, які захищають порядок підлеглості, закріплений в ст. 28-34 («Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням») Статуту внутрішньої служби. Таким чином має місце одночасне посягання на два різні безпосередні об'єкти злочинів, які знаходяться в різних розділах Особливої частини КК. Відповідно злочин за ст. 345 – у розділі XV («Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади...»), а за ст. 405 – в розділі XIX («Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)'). За таких обставин вчинене підлягає кваліфікації з урахуванням вимог ст. 33 КК за правилами ідеальної сукупності вчинених злочинів за відповідними частинами ст. 345 і 405 КК України.

Список використаних джерел

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
3. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України від 24 берез. 1999 р. № 548-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22–23. Ст. 194.
4. Карпенко М. І., Ферьєва Н. П. Погроза або насильство щодо начальника за статтею 405 Кримінального кодексу України: кримінально-правовий і кримінологічний аспекти : монографія / за заг. ред. М. І. Карпенка. Київ : Національний університет оборони України, 2024. 261 с.

Фурман Микола Олександрович, начальник 1-го управління (боротьби з організованими групами та злочинними організаціями) Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України

ЄДИНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЦИКЛ ЯК ПЕРЕДУМОВА ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ЗА НАСКРІЗНИМ ПРИНЦИПОМ ОПЕРАТИВНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Одним із стратегічних та постійно існуючим завданням оперативних підрозділів є своєчасне отримання інформації різного ступеня важливості, зокрема такої, що потребує негайного реагування з боку відповідного оперативного підрозділу, а також даних, які не можуть бути негайно використані у поточній роботі оперативного підрозділу, але у разі їх систематизації в оперативних обліках можуть доповнити інформаційну систему правоохоронного органу з метою подальшого вирішення стратегічних завдань протидії злочинності. Наразі ключовою формою реалізації цього завдання є оперативне обслуговування відповідних об'єктів, напрямів та ліній роботи, яке здійснюється у різних режимах, залежно від складності оперативної обстановки [1–4].

Доцільно звернути увагу на те, що організація оперативного обслуговування об'єктів економіки та інших інфраструктурних складових, які формують відповідні економічні галузі у систему потребує унікальної моделі, що зумовлюється різними чинниками. Перш за все, необхідно звернути увагу, що сучасні процеси глобалізації, цифровізації та ускладнення економічних зв'язків суттєво впливають на

характер злочинності у сфері економіки. Протиправна діяльність дедалі частіше інтегрується у легальні господарські процеси та використовує їх як механізм приховування незаконних операцій.

За таких умов традиційна система оперативного обслуговування, орієнтована на окремі об'єкти або території, не завжди дозволяє своєчасно виявляти складні злочинні механізми. Більш ефективним видається підхід, за якого об'єктом оперативного супроводження стає не окремий суб'єкт господарювання, а весь комплекс взаємопов'язаних економічних процесів – єдиний технологічний цикл. У контексті організації оперативного обслуговування, на нашу думку, єдиний технологічний цикл сфери економіки доцільно розглядати як сукупність виробничих, фінансових, логістичних, управлінських та інформаційних процесів, об'єднаних спільною економічною функцією. Через такі цикли здійснюється створення доданої вартості, рух капіталу та перерозподіл ресурсів. Принагідно наголосити, що така ознака характерна для системи паливно-енергетичного комплексу, окремих сфер державних закупівель, фармацевтичної сфери тощо.

Слушно наголосити, що на змістовному рівні модель наскрізного оперативного обслуговування передбачає безперервний моніторинг усіх стадій економічного циклу. Це дозволяє виявляти приховані взаємозв'язки між окремими елементами злочинної діяльності, прогнозувати ризики та формувати превентивні механізми реагування. Особливого значення такий підхід набуває під час протидії організований економічній злочинності. Злочинні угруповання використовують мережеві форми взаємодії, розподіляють функції між різними суб'єктами та регіонами, що ускладнює їх документування. Саме тому оперативні підрозділи повинні орієнтуватися на дослідження всього циклу руху ресурсів, а не лише окремих його елементів.

Практична реалізація зазначеної концепції потребує формування інтегрованого інформаційно-аналітичного середовища. Таке середовище має забезпечувати накопичення, систематизацію та аналіз інформації щодо фінансових потоків, корпоративних зв'язків, господарських операцій та інших показників економічної активності. Важливою перевагою наскрізного принципу є можливість впровадження ризик-орієнтованої моделі оперативного обслуговування. У межах такої моделі ресурси концентруються на найбільш криміногенно вразливих сегментах економіки, що сприяє підвищенню ефективності оперативно-розшукової діяльності.

Управлінський аспект концепції полягає у забезпеченні єдності процесів планування, контролю та оцінки результативності оперативної діяльності. Єдиний технологічний цикл дозволяє керівникам підрозділів бачити цілісну картину економічних процесів та приймати обґрунтовані рішення щодо розподілу сил і засобів. Отже, концепція оперативного обслуговування за наскрізним принципом відповідає сучасним викликам економічної безпеки та створює передумови для підвищення результативності діяльності оперативних підрозділів у сфері протидії економічній злочинності.

Додатково слід зазначити, що впровадження такого підходу сприяє переходу від реактивної моделі діяльності до проактивної, орієнтованої на прогнозування та попередження злочинних проявів. Це особливо актуально в умовах цифрової економіки та постійної трансформації фінансових механізмів. Концепція єдиного технологічного циклу також створює підґрунтя для міжвідомчої координації та інтеграції аналітичних ресурсів різних суб'єктів забезпечення економічної безпеки держави. Завдяки цьому формується якісно новий рівень інформаційної взаємодії та стратегічного управління ризиками.

Отже, по-перше, наявність єдиного стійкого технологічного циклу, структурні елементи якого знаходяться у різних адміністративно-територіальних одиницях є передумовою для застосування наскрізного принципу оперативного обслуговування; по-друге, застосування такого принципу є характерним для центрального рівня оперативних підрозділів, зокрема безпосередньо Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України; по-третє, наскрізний принцип забезпечує безперервність оперативного супроводження економічних процесів; по-четверте, застосування у такій моделі ризик-орієнтованого підходу дозволяє концентрувати ресурси на найбільш криміногенних ділянках; по-п'яте, основною передумовою успішної реалізації такого принципу є формування інтегрованого інформаційно-аналітичного середовища.

Список використаних джерел

1. Дараган В., Яковенко О. Визначення основних напрямів дослідження проблемних питань організації оперативного обслуговування кримінальної поліцією ліній роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1. С. 229–233.
2. Єфтеній В. В. Оперативна обстановка як передумова формування оперативних позицій підрозділами стратегічних розслідувань. *Юридичних науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 311–314.
3. Цехан Д. М. Класифікація установ виконання покарань як об'єктів оперативного обслуговування. *Вісник кримінального судочинства*. 2020. № 4. С. 136–142.
4. Чиж С. Аналіз методологічних підходів до дослідження проблем оперативного обслуговування підрозділами кримінальної поліції галузей економіки, ліній роботи, закріплених об'єктів та територій. *Education, Law, Menegement*. 2020. № 3. С. 271–275.